

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetni helyben a szerktő kiadó tulajdonosnál uri utca 433dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

April 1jétől julius 1jeig számitott évnegyedre postauton vagy szorgalom- és gyorskocsin is 3 fr. 20 krjával elfogad előfizetést a Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély (névváltoztatás; kinevezések és előléptetések; nemzeti színház; akadémiai jelentés és felszólítás Reguly Antal m. akad. tagnak, jelenleg az Uralon nemzetünk rokonsági kinyomozása végett utazó hazánkfia ügyében; váltóintézet pályája; országgyűlési közlemény; pótlékok a szünnapok előtti ülésekhez; Pestmegye: utasítás a vegyesházasságok ügyében; Abauj-megye: országgyűlési pótlékutastások; Győr-megye: a törvényzettek idegen nyelvre fordítottása nem pártoltatik, Pozsega és Verőce latin levelei visszaküldetnek, társaséleti hírek; Commentár a biharmegyei mart. tikijközgyűléshez; sat.)
 Spanyolország (tervezett változtatások a kormányrendszerben.)
 Anglia (tanakodás az irlandi pör ügyében; O'Connell Dublinban.)
 Franciaország (merény Orleans hgnő élete ellen; Montpensier hg. Algírban megsebesített.)
 Értésítő.

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. fős. legkegy. engedelmé következtében Eördégh Alajos és gyermekei ezental „Ábrányi vezetékűvel fognak élni. —

A nm. m. kir. udv. kamra számvevői hivatalánál a Góger Károly halála által megürült számvevői állomásra Teller Ignác alszámvevőt, ennek helyébe Reiter Adolf járulnokot, ennek helyébe pedig Vermes János fizetési gyakornokot; — továbbá Perleberg Ferencnek igatatóvá történt kinevezetése által megürült igatató-tiszti állomásra Deirich Károly kiadó-hivatali irnokot; — végre a sztafai várn. és harminczadivatalnál beszedő-állomásra ideiglenesen Grabovszky Szaniszló eddig rajzeai utlevél-vizsgálói nevezé ki. — Ugyanazon nm. kamra egyetértőleg a nm. m. k. h. tanácssal a Kecz és Károlynak k. orsz. főépítési segédé legfős. helyen történt kinevezetése által Pozsonyban megürült igazgató-mérnöki állomásra Liedeman Emitt alkalmazá.

(Nemzeti színház.) Szombaton, april 20-kán, Laborfalvi Róza javára, béreltszűnésel adatik: „KÉT PISZTOLY”, eredeti színű 3 szakaszban. Szígligetitől.

(Akadémiai jelentés és felszólítás)
Reguly Antal m. acad. tagnak, jelenleg az Uralon nemzetünk rokonsági kinyomozása végett utazó hazánkfia ügyében.

Tudva van, mikép több magyar 's legtöbb külföldi historicus és nyelvbuvár a hunnokot és magyarokat azon nagy finn törzsekhez számítják, mellynek a lappok, finneek, esthonok, cseremiszek, csuvasok, mordvinok, syrjänek, vogulok, osztyákok stb mindannyi külön ágait teszik. — Mitán minden egyéb, u. m. mongol, török, semita stb rokonság eddig győzőleg meg van czáfolva, és csak ez egyre nézve lehet még kérdés: fent nevezett hazánkfia elhatározta magát az éjszaktot beutazni, 's a négy fal közt meg nem fejthető kérdésre a hely színéről hozni meg nemzetének az elhatározó vég feleletet. Őt semmi áldozat, uti fáradalom, a szokatlan éghajlat kényelmetlenségei, betegségek, édes övétől és hazájától távollétel nem tartóztathaták, erőit, már közel öt év óta csüggedetlenül e' nemzeti feladás megoldásának szentelni; megtanulta azon földeken utazhatás, 's az ottani források használhatása végett a svéd és orosz, a rokonsági kérdés egyéb ágai kedvéért a török és mongol nyelveket; meg a lapp, finn és esthon nyelveket, a föld népével osztva meg ennek sanyaru életét; meg a cseremis, csuvas és egyéb dialectusokat, 's most Ázsia éjszaknyugott vidékein az Ural alján tartózkodik a vogulok közt, hogy ezek, 's majd az osztyákok már már enyésző nyelveiket is élő szájból magáévá tegye, 's e' mellett ezen népek természeti és társadalmi sajátságait is, mikre eddig olly kevés figyelem vala, voltaképp kitanulja.

'S e' roppant vállalatot Reguly Antal 1839. év nyarában, saját, vagy inkább szülői költségén kezdte meg, kiknek erejét minden elviselhető nélkülözések türesére elszánt lelkesedésében, tul becslette. Már finn- és lappföldi vándorlásait nem fedezték szülőinek küldeményei, 's így némi adóssággal terhelve lépett be a világ legdrágább városába, Sz. Pétervárába. Idő köz-

ben győri prof. Maar Bonifác ur tudósítván az academiát Reguly utazásáról és czéljairól, ezen intézet némmely tudományos megbizatosokkal tisztelte meg, azokhoz némi kisebb summákat csatolván. Reguly e' részvét által is buzdítva és bátorítva, Ázsiában teendő terjedelmes nyelvészeti és ethnographiai vizsgálódásaihoz készült, 's nappal és éjjel általános nyelvtudományt 's történeteket tanult és buvárlott. De nem jöhetvén további segedelem az academiától, egy Pétervárt lakó földink hazatérést javasolt, melly tanácsot azonban Reguly határozottan visszautasított. Mert azszal esetet volna a kérdés, mellyet ő élte feladásul tűzött ki. Erre megjelent orosz academicus és statustanácos Baer urnak egy cikkelye Regulyról a pétervári statususjában, melly után egy gazdag orosz csakugyan hajlandó volt őt pártolása alá venni, de a' segedelem nélkül idegen földön tengő hazafi büszke volt azt kérni, 's így e' forrás sem nyílt meg neki. Azonban haladt az idő, a' pétervári rendkívüli drága élet 's a' szülői kisedet küldemények mellett az adósság nőtt, 's ezért a' haza térés szintolly erkölcsi lehetetlenséggé vált, a' milly anyagi lehetetlenség volt az urali út. Folyvást a' hazából várva a' hazai kérdés földerithetésére költséget, egy második ajánlatot is visszautasított, mellyel az út kivihetésére megkínáltott; t. i. több pétervári academicus szándékozott az orosz cs. academiánál segítettését indítványozni, mellyre fényes kilátások voltak, de Reguly nem akarta — mi e' végre mulhatatlan szükség lett volna — tudósításait ehhez intézni, a' magyar academiát nyilatkozatván egyetlen természetes forumának. Egy harmadik (kölcson) ajánlatot az út megtételére szinte mellőzött, naponként fogyván reménye a' hazából jöendő pártolás iránt, míg végül hirt vevén, hogy az academia folyamodására királyunk öfelségétől segedelem érkezendik, az említett előlegezést a' nemeslelkű Baertől elfogadta, 's 1843. october 9. Sz. Pétervárból kiindulván, elérte Ázsiát, hol a' Sosva vize mellékén letelepedve, vogul studiumai között várja hazájából utóbbi sorsa elhatározatását. Az óta érkezett Sz. Pétervárába mind a' királyi segélyoszveg, mind pedig két academiái pénzküldet *) 's a' pétervári academicusok közt a' tiszteletré méltó Fraehn indítványára magányos aláírás nyittatott: de ezekkel is sem az ötöd felévi külföldön utazás 's mulatás alatt keletkezett passivumok leróva, sem visszautja fedezve nincsen, annál kevesbbé van ezekkel Tobolszktól Orenburgig tervelt vándorlása, 's még kevesbbé ennek a' Kaspiumi tengerig 's onnan a' Fekete Tenger éjszaki tartományai felé olly szükség folytatása, lehetővé téve.

„Ide utazásom közben — így ír ő az Ural keleti ajáról Baer urhoz — 's itt létem első idejében gyakran aggodalom és nyugtalanság fogott el, mellyet csak nehezen tudtam elfojtani; most azonban hideg vagyok 's eltompulva, 's egészen muhammed hitű: a' fatum akarta így, gondolom magamban, az ember ne törje fejét végzése fölött. E gy 's vigasztalást ismerék csak, 's ez a' munka, ennek élek, olly eltökélve, hogy az elfáradás érzését nem ismerem, hanem nappal és éjjel halmozom rákásra az anyagot, fájdalom és öröm nélkül.“

A' dolog illy fekvésében a' magyar academia kisgyűlése kötelességének ismerte, nehogy ezen, historiánk egy fő fontosságú kérdésére világot árasztható utazás félbe szakasztva, kívánt eredmények nélkül maradjon, Reguly Antal további 's hathatós segítettését az igazgatóságnak ajánlani; de ennek gyűlése későre esvén — az academia pénzerejének csekélysége pedig méltán azt az aggodalmat támasztván, hogy a' talán rendelkezendő segedelem távolról sem fedezendik a' már említett szükségeket is, az elnökséghez folyamott: hogy ns Veszprém vármegyét, mellynek kebelében vette a' jeles utazó származását, kérésleg felszólítaná: fogná pártul nem annyira ennek, mint a' magyar történet és nyelvtudomány ügyét, egy mind kebelében, mind a' többi ns megyében megpendítendő aláírás által. Hogy pedig minden buzgó hazafi, kit nemzetének és nyelvének régi története és rokonságai érdekelnek, 's ki a' tudomány és hazai dicsőség iránt érzékeny, valamint a' két hazában elterjedett számos casinói, olvasó 's egyéb e-

gyesület is, minél könnyebben járulhasson bármilly szerény áldozattal isez ügy előmozdításához: a' jelen sorok által a' tisztelt közönség adományzásra kéretik, a' magyar és erdélyi hírlapok és folyóiratok szerkesztői pedig e' felszólítás minélelőbbi fölvetelére, aláírás ivek megnyitására, a' tettajánlatoknak közmegnyugtátás, köszönet és buzdítás okáért lapjaikban folytonos közlésére, a' pénzeknek pedig időről időre a' magy. tud. társaság titoknokához beküldésére hivatalnak fel *).

Nemzetünk lelkeségétől, melly nem hagyandja magát a' külföld által jeles tagja segítettésében megsegyenítettetni, reményli már most a' magy. tud. társaság, hogy kezet fogand vele ezen első ázsiai ut előmozdítása és bevégeztetésében, melly nemcsak a' tudományak általában, hanem a' magyar nemzet és nyelv történeteire különösen, olly fontos eredményeket ígér. Kelt Pesten, a' magy. tudós társaság kisgyűlésében, apr. 9. 1844. Dr. Schedel F. titoknok.

Váltó-intézet pályája.

A' váltóintézet hazánkban nem felel meg azon nemes czélnek, hogy általa a' pénz szaporodjék több kéz közt, mert legelőbbnyire szaporodik, mint mondják, a' hitelező kezei közt. Alakjai közül a' legegyszerűbb honolt meg nálunk, melly ugynevezett száraz váltókkal foglalkozik, mellyben tulajdonképp a' váltó nem egyéb mint jól szerkesztett kötelezvény; más váltóintézet, melly a' kereskedés mezején váltóforgalom által képviselteti a' többszörös pénzfizetést, nálunk ritka madár, sőt ismeretlen annyira, hogy a' viszkereketben egyetemleg elmarasztaltak, egymás iránti kötelezettségeik kiszámításában sokszor nehezen tudnak kiegyezkedni, melly egyetemleges elmarasztalás, nem egyelőre osztott részlegbeni fizetést tárgyz, mint azt sokan kívánnák; mivel az egyetemleg elmarasztaltak közül, egy bármelylek ellen is intézethetik a' végrehajtás, hanem a' hitelezőnek azon kielégítettését, melly után az illetőnek viszon-követelési joguk marad fen. A' váltóforgalmozás nemes czélja a' forgatás, mellynek elérésére találtatt fel, a' pénzvolvasást és fizetést könnyíteni; ebben központosul a' váltó valódi érdeme. A' száraz váltók használása ellen több nemzet szólalt fel. Emlékeztünk magyar megyékre is, mellyekben és mellyek által indítványoztaték, hogy a' váltók csak czimóket bejegyzett váltói tartozások irányában, vagy általjában kereskedők közt határozottassanak érvényeseknek; mire szabad legyen megjegyezni, hogy azok, kik kölcsönpénz után szomjaznak, mint természetők, kézművesek stb. széles értelemben kereskedői nevet fognak igényleni, sőt a' bejegyzést sem mulasztandják el, mégis azon, hogy a' váltójogi szigorú eljárás alól a' nem kereskedő osztály kivéssék, segítve nem lesz. Azonban jelenleg is, kinek nem tetszik, szigorú eljárással biztosított váltó-kötelezést nem vállal magára. De ha a' váltó-képesség jótétemény, senki sem fogja pedig tagadni, hogy a' hitelezőre nézve az, mi szükség a' kereskedő 's nem kereskedő közti válaszfal fölépítésére, akkor, midőn a' váltó intézet sánczai megöl a' joggazdaság 's ipar erkölcsi véd szelleme, mellyre a' tapasztalásból vonván ítéletet, szükség van, mint a' nemzeti jóllét egyik fő tényezője tekintget reánk. A' váltótörvények hatása nem is eredménytelen. Mert eljött az idő, mellynek jöni kellett, mellyben a' többnyire silányan szerkeszteteni szokott kötelezvények sok oldalú magyarázgatásitól menekhetünk, mellyben a' hitelező pénzéhez juthatásának reménye, könyörögve sem talált bíróság, szünidők 's bírói parancsok gátain, mint megannyi szirten, nem szenved hajótörést; itt az idő, mellyben nézze meg mindenki: mit és mire kölesönöz és kötelezi magát. A' váltó-intézet elleni feljajdulások, 's özőn balvélemények daczára is, remény és várakozás feletti hü ragaszkodás szól a' törv. szövekek mellett, tanusítván, hogy a' hitelezőt a' hosszadalmas törvénykezési formák alól fel lehetett 's kellett szabadítani. Három év alatt e' tekintetben olly tapasztalatok szólnak, mellyek az 1840. évi törvényhozás iránt hálára gerjesztők. A' hivatalos törvényszerűséget, az

*) A' magy. academia tagjai közt megnyitott aláírás olly szerenésével folyt, hogy csak az ülésben jelenvoltaktól azonnal 168 ft. e. p. és 9 arany gyűlne be. Az ajánlatok részletes lajstromát a' legközelebbi számban közöljük.

*) Az academia küldeményei: 1841: 200 ft., 1842: 200 ft., 1843: 500 ft., 1844: 500 ft., conv. p.

ezer meg ezer színvegyületbe burkolt üzletek fölötti ítélőhatóságban; a váltótörvények alkalmazása által szerzett anyagi és szellemi kihatások dicsőítik. E' hazabeli váltótörvényeszek munkássága évről évre sulyosult, 's alig találhatni váltótörvény betűjére, mely három év alatt ítélőhatóság alapjául nem szolgált volna. Különösen a' pesti váltótörvényeszek, a' lefolyt három év alatt a' váltótörvény elv- 's eljárási módjának gyakorlatba 's életbe vitelével, a' váltó-intézet pályáját kimérte, mely ösvényre a' nemzet már bevezetett, 's egyéb nincs hátra e' tekintetben, mint az ösvényt sértő érintkezések 's céltávolított egyenetlen menetekről kibontakoztatni. — Hogy a' mondottaknak hitelt szerezhessek, szabad legyen azon lépcsőzetet, mely a' váltótörvény alkalmazásánál a' pesti váltótörvényeszek előtt föllünt, csekély tudomás szerint kimutatnom. — 1841 évben, midőn még sokan a' nem ismert váltószigor súlyától félni nem tudtak vagy személyes tekintélyökben sokat helyeztek, nevezetesen váltóértékek felett gyakorlattal a' törvény rendelte gyors eljárás; a' különben teljesítési czimert érdemlett szerződési ügyek, áruszerzési minőségben, nevezetesen összegek felett hasonló eljárásban részesültek, a' végrehajtások is váltójogilag lehető gyorsasággal teljesültek. Azonnal megkezdő a' panaszt, kárhözvitelt a' váltótörvények alkotói 's kezelői ellen, azon fél, mely szenvedő állapotra jutott és a' szánakozók: a' hitelezők azonban ellenkezőleg vélekedtek. Korán kezdettek pedig el a' kísérletek a' váltótörvények kijátszására, keletkeztek visszaélések, a' váltójog látszólagos védelme alá vonulandók. Idővel a' váltótörvény: gyilkoló uzsorátnak mondatott, mely által az idegen ajku mint pénzes gazdagabb 's hatalmasabbá válik, hogy a' magyar szegényebb és gyengébb lesz; megismertették, hogy az uzsorára pazarló magyarnak intézeti segedelemre van szüksége, honnan uzsora nélkül kölcsönözhesse, mert a' váltó értéke leve rejtett száztól hatnál nagyobb kamatnak tilalma nincs, és a' sérelmes elfogadót uzsora terhétől a' fuscus nem menti meg. Ezen első évben a' pesti kerület váltótörvényeszekének eljárási módját nagy részben megszokta, a' váltó-foglalkozásokat 's azok eredményét lehetőleg megtanulta. 1842dik évben e' tekintetben majd új időszak keletkezett. A' váltótörvények kijátszására a' családság minden nemei használták. Először elkezdték a' váltónak, mint keletkezett szerződésnek minőségéről támadt vita és többször fordultak elő hamisítási esetek. Igen nevezetesen összegeket tárgyazó váltók, az ügyek szaporodása irányában, már ritkábban tűntek fel. Az áruszerzési ügyek sokasodtak. Mind ezek által tapasztalni lehet, miként azon természetek, kiknek kötelezettségük gyakrabban panaszoltatott ke a' váltóbiróság előtt, ritkán bírtak kibujni a' bukás alól. — Többnyire azon év adott gyakorlati irányt a' váltó szerződésnek minőségének bírálatához. — 1843dik évben már mind azon mód, mely a' váltójog gyakorlatában az ügyfelek foglalkozását, és a' váltótörvények kezelését illeti, annyira kifejtve lett, miszerint lehetlen a' váltóüzletet oly bonyolulttá tenni, hogy a' váltójogi alapelveken nyugvó igazságszolgáltatásban, az örökös bírói szellem szemfényvesztessék. A' legközelebbi letűnt évben, a' végrehajtásoknál támadt sok oldalú igénykérdések bírálatában alkalmazandó sinormérték a' gyakorlat által is ki van jelezve. Kitérőleg a' váltóforgatás és nyugtatványozás bírálatá feletti gyakorlatok foglaltak helyt. Így jelenleg a' váltótörvény alkalmazásának rendszere, kezdetől, azaz a' váltószerződés minősége bírálatától a' végrehajtási kérdésekig, és így az utolsó pontig, minden lépcsőzetben teljesen gyakorlatba lépett. A' váltójog használásáról valamint súlyáról minden rendű polgárnak fogalma van. Egyszerűsített nyilváníthatom, hogy azok közül, kikről egykor mondatott, hogy a' váltótörvény rájoknézve a' legnagyobb átok, nemcsak a' kisebbek de még a' nagyobbak számosságait is rendre lábairól leveri, gyéren látni valakit a' váltótörvényeszek előtt panaszoltnak; sőt a' nagyobb üzletekről szóló váltók ritkultak, és a' váltótörvényeszek többnyire zsidó üzerek 's vagyontalanok vitájának tanyája. — Nagy részben vidéki kereskedők tartozásának megítélésével 's áruszerzési ügyek bírálatával foglalkozik, végre némely birtokosoknak, megsokasult adósságaik miatt vesztett jövedelmük felett határoz. Mely eredmény azt látszik igazolni, hogy a' nagyok hazánkban kereskedői 's gyári viszonyok nem létében a' váltófoglalkozásokat mind illetőleg mind terhelőleg nélkülözhetik. A' váltóintézet ellen kezdetben emelt felzúdások lassankint elcsendesültek; mert a' váltótörvény ha bár némelyeknek ollykor sok bajt okozott is, de az egészre nézve üdvös eredményü marad.

Tekintsünk azon hatóságok eljárására, melyekkel a' váltótörvényeszek érintkezésbe jöttek, a' váltó-

törvény azok eljárását is meggyorsította, 's ennek egyedüli indoka a' váltójogi kárpótlási felelősség terhe. — Ne menjünk messzire, ha igaz: kik szabad kir. Pest városa törvényeszekének hajdani és mostani eljárását ismerik, azt mondják, hogy a' gyors eljárásban a' váltótörvényeszekkel vetélkedő, ezen érdemet egyébiránt szeretjük, a' vásári szobeli és csödperek gyorsaságot igénylő kezelésétől következtetni. — E' helyett lehetlen érintetlenül hagynom a' bírói zár feletti eljárás körül támadó bonyolódásokat, melyekről mondatik, miszerint a' zártétel törvényszerűségének, 's a' több foglaltató részére zár alá vett javak iránt, az első hitelező kedvezményéből köz törvényileg az 1836: XV. törv. czikk által szabott árverésnek meg nem tartásából szoktak keletkezni, melyek miatt olly zavarttá kezd válni a' köz- és váltójogi zálog eszméje; holott a' kiegyenlítés a' törvények pontos teljesítéséből önként foly. — Jóllehet a' hiteltörvények nem tökéletesek, mit megismérnek azok is, kik alkotásukban részt vevének, van bennök valami módosítandó, mi által a' kívánt czélra inkább megfeleljenek, de nem azon uton, hogy az anyag-elvekből kivetkezessék, mert azon különböző nézetekből, melyek a' hiteltörvények hiányáról szájról szájra terjednek, nem igen lehetne okserű javítást alkotni.

Valamint a' váltó-foglalkozások kijeleléséről, úgy azoknak bírálatáról a' törvény rendszeresen intézkedett. A' váltó-intézet pályája annyira kiméretett, hogy a' bíróságnak nem igen áll egyéb tisztségben, mint a' szigoru törvény betűji szerinti intézkedés. Kezelést illetőleg, a' váltótörvényeszek fenállásakor nyert k. kir. utasításon kívül, két intézvény utoljára küldött a' váltótörvényeszekhez utasításképen. Jelesen, magyarországi váltótörvényeszeknek az örökös tartományokbeli váltótörvényeszekkel 's más hatóságokkal idézés 's egyéb határozatok tárgyában levelezési viszonyt tárgyazó; az örökös tartományokban intézendő végrehajtások körül a' királyi váltófelügyelőség utján átküldést, 's a' meghatalmazott által azon végrehajtásoknál teljesítendőket magában foglaló intézvények. — Hanem az ügyfelek többnyire ügyeiknek ohajtanak a' törvényt alárendelni, 's ekkép nem csuda, ha a' javítandókról annyi nézet terjed szóbeszéd közt, hogy az emberrel majd elhitetnek, miszerint a' hiteltörvény minden szakaszban szarvas hibák vannak, sőt némely ferde isméretekkel, hírlap utján is lehetett a' közönségnek találokznia. —

Nem javítási viszketegből, hanem véleményem elhallgatása mellett, olvasmányul bátorodom a' váltótörvények javításáról egytől mástól hallott némelynézeteket ide iktatni. (Vége köv.)

Országgyűlési közlemény.

135d. orsz. ülés egyedül a' fRRnél april. 11kén. A' husvétii szünet után összeült nm. gyülekezet élénk örömdüvözlettel fogadá elnöklött Nádor ő Fens., ki ez üléssel feladatúl több alsótáblai üzenet felolvasását, a' közelebbi ülésre pedig a' városi munkálatban tett választmányilag összeszedett változtatásokat tüzte ki. Olvasattak ennek folytatában a' kérdéses üzenetek, melyek végeztével az ülés eloszlott.

A' 134d. orsz. frdi ülésben a' városok országgy. szavazatáról 's b. szóló VIIIk rész szakaszi levén tanácskozási sorozaton, mindenekelőtt a' szavazatot illetőleg egy gr. köv. fejté ki nézeteit: Valamint a' városok czélszerűbb elrendezése a' jelen törv. hozás legjellegesebb kérdései közé tartozott; úgy nem kevesebb komoly 's érdekes a' most tanácskozás alá került kérdés, a' polg. jogoknak bizonyos garantíák melletti megszorítása 's kiterjesztése, ezenkívül a' közigazgatás 's igazság-szolgáltatás tökéletesítése, mely által a' törv. hozás alapját vetette azon alkotmányos életnek, a' köz- és személybátorságnak, melyektől a' városok jövedelje, fölvirágzása 's gazdagodása föltételeztetik; de ezeknek a' törv. hozás csak alapját vetette meg; mert hogy azok szilárduljanak szükség a' városokat, melyek jövedelmétől hazánk fejlődése 's előhaladása nagyrésztben függ, a' polg. jogok legnemesbikével ruházni föl, még pedig illő mértékben; 's hogy törvényhozási állását 's befolyását a' városoknak a' méltányosság és igazság igényletéhez képest megállapítsunk. A' városok alkotmányos t. hozói jogáról kérdés nem lehet; hazánkban, hol a' városok a' 4dik Rendet képezik, azt senki kétségbe nem vonhatja. Nem bocsátokom egyébiránt e' historiai jog alapjának fejtegetésébe; mert bárha igen gyéren élveztek is ezt most utolsó időkben, 's bár illusióvá szállított is az le: annak historiai alapját senki nem tagadhatja. A' kérdés csak az arány körül foroghat most, mely szerint a' városok e' jogot jövedelmre gyakorolják. E' részben én a' KK. és RR: által a' já n l o t t arányt elfogadom, 's tiszta szívből ohaj-

tom azon kívánságom teljesülését: hogy ez a' m. főrendi táblánál többséget nyerjen; mert ez által eleget teszünk az igazság és méltányosságnak, hazánk alkotmányát pedig egy erőteljes támaszszal gazdagítjuk. Lejártak azon idők, hol a' nemesi rend ellenséges indulattal 's gyanakodó szemmel nézett a' városokra, melyekben most az ipar, műveltség 's hazánk kifejlődésének egyik leghathatósb tényezőjét szemléli; lejártak azon idők is, hol az aristokratia elszigetelt állásában 's kiváltságában helyzédicsőségét, erejét; nemcsak a' méltányosság, hanem az aristokrátiának önérdeke is kívánja a' 19dik században, hogy a' 4dik rendet, mely nagyrészt nem-nemes polgártársinkból áll, politikai jogainak gyakorlatába helyeztesse, melynek eddigi nélkülözése a' 4dik rendet ha a' hazától nem is, de az alkotmánytól 's magától az aristokrátiától bizonyosan elidegenítette. A' méltányosság kívánja kimondani, hogy a' 4dik Rdet a' szerint, a' mint műveltsége, intelligenciája, jelentősége napról napra növekszik, a' gyámság alól kiszabadítsuk, hogy önérdekeit közvetlen képviselhesse az országgyűlésen saját küldöttei által. Hathatósan biztosítjuk a' monarchiát és aristokrátiát, ha illy módon az érdekeket összeolvasztjuk 's rokonszenvet ébresztünk. Azok megnyugtatóására, kik arist. életünket veszélyeztetve gondolják 's a' demokratikus elem tulnyomóságát tartanak, meg kell jegyez-nem, hogy én olly demokratától, melynek politikai joga elégséges vagyombeli qualificatiókon alapszik; melynek a' közönség és bátorság föntartása úgy szíven fekszik mint nekünk; mely hazánk szellemi 's anyagi előmenetelét, kifejlődését, iparát előmozdítja; olly demokratiától én nem tartok. Bárha e' szerint a' m. szónok in thesi a' RRkel kezelt fogott, az alkalmazásra nézve valóban mégis némi észrevételei. Szükségtelennek tartá névszerint, hogy a' szavazatok a' megyéknél 's így a' városoknál is kettőztessenek; mert a' megyék szavazati kettőztetése az országgyűlés elrendezésébe igen bevág; 's ha már a' kettőztetés megtörténik, akkor, méltányosság elve szerint, a' káptalanoknak, kerületeknek 's másoknál is hasonlóképp kell rendelkezni. Nincs rendén, hogy e' t. czikkben, hol egyedül a' városok elrendezéséről és szavazatjogáról történik intézkedés, egyszersmind per tangentem a' megyék szavazata megkettőztessék. Szükségtelennek tartván tehát a' szavazatok kettőztetését: 16 szavazatban kívánja az arányt kifejeztetni; 's minthogy e' szerint a' RRök fölszólása megváltozhat; akár a' fő-Rendi tábla tagjai közül egy választmányt kineveztetni, akár a' RReket fölszólíttatni vélte, hogy a' 16 szavazat elosztása végett új kulcs dolgoztassék ki. Javaslatba hozá végre: fölszólítani a' RRket, tervezzenek egy új szakaszt, melyben kimondassék, hogy a' városok szavazata iránti rendelkezés, mig az országgyűlés teljesen koordináltatni fog, csak ideiglenesnek tekintetik. Ezen előadás ellenében egymás után két m. tag kijelenté, hogy miután a' városok országgy. szavazatának alapjául azok belrendezete vétetett, ok most, miután a' t. Rendek által javasolt rendezet majd egészen kiforgatattal többi állapotából, a' városoknak így épen semmi szavazatot nem kívánnak adni. Nádor ő Fens. figyelmezteté a' szólottakat, hogy a' főrendi változtatások miatt a' városoktól minden szavazatot megtagadni akarni nem eléggé alapos; mert a' változtatások még nem bírnak érvényességgel, 's lehet, hogy a' RRkel közbejövendő értekezés után másképp fognak alakulni. A' tárgy iránt tovább egy m. báró így nyilatkozék: Ha van valaki a' m. főRR. közül, ki a' városoknak a' t. hozási befolyást ohajlja, én vagyok az. A' városok törvényhozási befolyása egyike azon tárgyaknak, melyek Magyarország kifejlődésében szükségesek, melyeket a' m. törvényhozás ha el akarna is hártani, hatalmában nem áll; azon polczra jutottunk, hol olly törvényhozás, mely a' nemzet osztályainak csak egyikét képviseli, az országot haladás pályáján tovább nem vezetheti többé. A' kor egyik főbb szükségéi közé tartozik a' kir. városok törvényhozási befolyása; de bár mennyire lássam is általezen szükségét, mégsem hagyom magamat elragadtatni e' nézetől annyira: hogy a' városoknak törvényhozási befolyást minden föltétel nélkül akarnék adni, mielőtt azok elrendezve lennének. Nem feladásunk eszközölni: hogy az alsó táblánál 47 vagy 16 követ üljön, kik a' polgárság követeinek neveztenek; nem az, hogy az alsó táblánál a' voksok száma néhány ugynevezett polg. vokossal szaporíttassék; feladásunk az: hogy a' polgárságnak valóságos képviselőket szerezzünk, hogy a' városok belszerkezete úgy rendeztessek el, miszerint a' városok, kilépve mostani állapotjukból, valóságos polg. törvényhatóságok legyenek 's a' követek, kik most elzárt testületek által választattak, valóságos polgárok képviselői legyenek. Ezen nézetből indulva, miután a' m. főrendi tábla többsége elhatározta, hogy a' szavazatarány meghatározása a' váro-

sok b
ránse
rosok
most
a' m.
ják a
szava
főRK.
mond
szer n
kezet
most
hogy
ni, a'
arról:
sége i
sokna
folyás
győző
te mel
vényh
a' váro
törvén
itt szó
fogás
tározá
szoros
mástó
veteá
melly
hozási
Itt esa
storic
sa véte
len álla
histori
zen tel
hetne,
ja nin
histori
zatoka
natban
gadni
állítan
ról, h
veked
hozási
határo
nek mi
hogy a
nicsra
gét ne
hozás
is a' m
vannak
si befo
első ke
lificati
a' mos
szapor
ben a'
jogokl
si befo
város
közé sz
még sz
s'g né
A' qual
lyásáv
csolath
Ha a'
azért t
hanem
ban az
kei, ug
kei ké
letét a'
nok tar
vetvála
példá
vajjon
veznün
len maj
követe
sítások
ra bizt
legfelj
hivatal
nak. M

sok belrendezéssel választhatlan kapcsolatban áll, koránsem állanak azok magukkal ellenkezésben, kik a városok t. hozási befolyását forrón ohajtva, mint bárki más, most kimondják, hogy ezen elrendezés mellett, mellyet a m. főRR. többsége elfogadott: a városokat nem tartják arra alkalmasoknak, hogy az alsó táblánál eldöntő szavazatot birjanak, 's mindazok közül, kik eddig a m. főRR. ezen oldaláról felszólltak, általában egyik sem mondott mást, mint mit épen most én mondék. Még egyszer mondom: nem arról van itt szó, hogy a RR. szervezete tökéletesen elfogadtassék, nem arról, mikép most valamely szerkezetet megállapítva azt mondjuk: hogy ha az első betűtől az utolsóig el nem fogadhatni, a városoknak szavazatot nem fogunk adni, hanem arról: vajjon azon szerkezet, mellyet a m. főRR. többsége itt meghatározott, olyan é, melly mellett a városoknak veszély nélkül szavazatot 's törvényhozási befolyást adni lehet? 'S így állítva föl a kérdést, teljes meggyőződésből mondom ki, hogy a városok olly szerkezete mellett, minőt a m. főRR. többsége határozott, törvényhozási befolyást adni nem akarok. Felhozott itt a városok historiai joga 's mondatott, hogy a városok törvényhozási jogáról, mellyet a historia megállapított, itt szó nem lehet, hanem csak a voksok arányáról. Fel fogásom szerint a városi követek befolyásának meghatározása a városi követek szavazatának arányával olly szoros összeköttetésben van, hogy e két kérdést egymástól elválasztani nem lehet, 's ha például a városi követek t. hozási befolyásuk azon arányban marad meg, mellyben ezen szavazatok most számítottak, törvényhozási befolyásuk nem volna más, mint tisztán illusio. Itt csak az arányról van szó, és az egyáltalában nem historicus kérdés. Midőn a városi szavazatot meghatározása véteik kérdésbe, az mi elhatározó, csak a városok jelen állapotában fekszik, a 16 szavazatnak egyáltalában historicus alapja nincsen, a 47nek volna talán, noha ezen tekintetben is némely városok jogát oppugnálni lehetne, de a 16 szavazatnak épen semmi historiai alapja nincsen, 's ne csináljunk magunknak illusiot: nem a historia nyomán indulunk, midőn a városoknak szavazatokat adunk, hanem, mert állítottuk, hogy a jelen pillanatban a városoktól a törvényhozási befolyást megtagadni többé nem lehet, és ezen terrenumra kell a kérdést állítani, mert így a városok meggyőződve lehetnek arról, hogy kifejlődésük szerint, mint fontosságuk növekedni fog, neveltetni fog azon arány is, mellyben a t. hozási befolyást gyakorolják. A városi szavazatok meghatározására eldöntő hatása a városok belszerkezetének mikénti elrendezése, 's habár megengedem is azt, hogy a városi szabályok helybenhagyatása a hely. tanácsra bízván, azért a dolog a városok függetlenségét nem semmisíti meg, úgy hogy azok ezáltal törvényhozásra való képességüket elveszteni: nem fogja mégis a mélt. ur tagadni, hogy a m. főRR. határozatai közt vannak olyanok, mellyek épen a városok törvényhozási befolyására eldöntő hatást gyakorolnak. Illy például első kérdés mindjárt a qualificatio. A m. főRR. olly qualificatiót állapítottak meg, melly mellett nemcsak hogy a most Magyarországon létező polgárok száma nem szaporított, hanem sok, sőt a városok nagyobb részében a polgárságnak nagy, sőt talán nagyobb része, polg. jogokból kizáratik. Már ha a városok mindedig t. hozási befolyást nem gyakoroltak, pedig azért nem, mert a városokban, minden joggyakorlás fölülte szük korlátok közé szorított, midőn ezen korlátok némi tekintetben még szükebb köze szorítottak, lehet é következtelenség nélkül nekik most törvényhozási befolyást adnunk? A qualificatio kérdése a városok törvényhozási befolyásával váthatlan kapcsolatban áll, de hasonló kapcsolatban áll kérdésen kívül a követválasztás módja is. Ha a városi követeknek befolyást akarunk adni, nem azért tesszük ezt, mert városi követeknek nevezetnek, hanem azért: mert állítjuk, hogy magyar törvényhozásban az ország sem commercialis sem industrialis érdekei, úgy szintén a kisebb adó alá vetett birtokosok érdekei képviselve nincsenek, pedig ezen érdekek képviselését a magyar törvényhozás kiegészítésére szükségesnek tartjuk: de vajjon akkor, midőn a m. főRR. a követválasztást olly képviselő testületekre bizzák, mellyek például Pest városban legfölebb 500 emberből állana, vajjon olly követeket lehet é a polgárság követeinek neveznünk? vajjon nem áll é az így választott követek ellen majd mind azon indok, mellyek a városok mostani követei ellen felhozhatnak. A m. főRR. többsége az utasításokat meghagyván, az utasítás-adást a megbízottakra bízta; ezek kik? választott polgárok, de kiknek száma legfeljebb háromszor nagyobb mint a tisztviselőké, kik hivataluknál fogva a megbízott testületben vokssal birnak. Már ha ezen három határozat a m. főRRnek e-

gyüjtve tekintjük, nem törpül é a polgárságnak követei választásra való befolyása majd illusiová? Igaz, hogy azok, kik mint képviselők a polgárság érdekeit repraesentálni fogják, választatnak ugyan: de olly testület által mellyből a m. főRR. által elfogadott qualificatio szerint, a polgárok nagy része sok városban kizáratott: de az utasítás-adás fontos jogára még ezek sem bizattak meg, hanem csak azon még kisebb számú megbízottak, kik közt minden valószínűség szerint a magistratus elhatározó befolyással birand. A m. főRR. terve szerint tehát az első qualificatio szerint a mostani polgárok nagy része kizáratik. A képviselők száma igen csekélyre határozaték, az utasítás-adás pedig jó formán a városi magistratusokra bízott 's ekkor kérdem: felállított elveink szerint adhatunk é mi a városoknak ezen elrendezés mellett törvényhozási befolyást, kikről azt csak azért tagadtuk meg eddig, mert a városi követek nem a polgárokat képviselték, szintugy mint azt most sem fogják képviselni. Ha tisztán szavakat akarunk, ha azon örvendünk, hogy a magyar törvényhozás 1843ban a városoknak rendes törvényhozási befolyást adott, ha némely külföldi lapok dicséretét kívánjuk: ám adjunk akkor olly szerkezet mellett is, minőt a m. főRR. többsége ajánl, a városoknak szavazatokat: de ha a polgárság valóságos képviselét kívánjuk: akkor e' czélt a városi követeknek olly választási rendszere mellett egyáltalában nem értük el. Országgyűlési tractatus utján van e' kérdés, 's meg vagyok győződve, hogy valamint a t. RR. első szerkezetükből bizonyosan némelyeket meg fognak változtatni, úgy a m. főRR. sem fognak megmaradni annál, mit jelenleg határozaték, és akkor ha a m. főRR. olly városi elrendezést fognak elfogadni, milly mellett én a városi követeiket a polgárság képviselőinek tekinthetem, és a választási szabadságot biztosítva látom, egész örömmel fogok a városi követeknek 16, sőt ha keresztül vihetném, még több szavazatot is adni; de ezen szerkezet mellett, mellyet a m. főRR. többsége elfogadott, én a városi követeknek több törvényhozási befolyást, mint mellyel most birnak, adni nem akarok; mert mint mondam nem szavak, hanem realitást kívánok; nem azt akarom, hogy bizonyos emberek a polgárság képviselőinek neveztesse 's így befolyással birjanak, hanem azt: hogy valósággal a polgárság képviselői legyenek, és mint illyenek birjanak befolyással. Mi a második indítványt illeti, t. i. mikép itt külön t. cikkben mondassék ki: hogy ezen provisio csak ideiglenesnek tartatik, azt egyáltalában nem ellenzem, mert felfogásom szerint olly korban élünk, hol olly állítás minden törvényhez illik, 's nincs rendelkezés, mellyhez ne tehetők, hogy ezen törvény csak addig fog fenállani, mig meg leszünk győződve, hogy üdvös és hasznos lesz, 's mig nem fogjuk szükségesnek tartani, hogy az megváltoztassék. Ha ebben valaki megnyugvást talál, ezen záradékot szívesen elfogadom. Mi a m. gr. által ajánlott felosztási tervet illeti, arra nézve én addig nem szólhatok mig a m. gr. gondolatját nem fogja formulálni 's némely részletekbe ocsátkozni. Nekem tökéletesen mindegy, ha az mondatik, hogy a városoknak 32 voks 's a megyéknek 104 voks adatik, vagy hogy a városoknak 16, a megyéknek 52 voks adatik; a kérdés itt csak az, milly rendszer mellett könnyebb a felosztás, 's így véve föl a kérdést, azt hiszem, hogy kettőztetve a megyék voksát, a 32 szavazatot könnyebb lesz elosztani a városi követek közt úgy, hogy fractiora csak legritkább, 's ha lehet, semmi esetben ne legyen szükség; mert mennyire csak lehet, a t. RR. javaslatából a fractiokat ki szeretném hagyni, 's inkább több várost egyesítenék, mint hogy itt a törvényhozásnál felszavazatokat lássak. Bajos lesz az olly követ helyzete, ki csak felszavazattal bírván, mintegy subordinatusa azoknak, kik egy egész vokssal birnak, midőn mégis az olly felszavazattal bíró követ a legfontosabb kérdéseket utóljára felszavazatával eldöntheti. Ha tehát a m. gr. capacitál az iránt, hogy a felosztás 16 vokssal könnyebb mint 32vel, abban semmi elvsértést nem látok, és szívesen járulok indítványához; eddig azonban még föl nem tudom fogni annak czelszerűségét 's így kérem a m. grótot, hogy e' részbeni tervét velünk közölni méltóztassék. Ezen előterjesztés több rendbeli állításra nemkülönbén más szónokok kitérőseire válaszólag következőkben fejezte kimagát, a tárgy érdemében egy m. gr. és főispán: Mindenek előtt visszatérek az első ülésre, midőn a városok rendezési tárgya előfordult, melly nagy vitára adott okot, melly alkalommal eldöntött az, hogy nemcsak a városok belszerkezete, hanem egyszersmind országgyűlési szavazat-adása, úgy szólván, tacite, s conditio sine qua non gyanánt öszszekapcsolattat, 's csak akkor mentünk a városi szervezetedmosításba, midőn kijelentettük, hogy egyszersmind a városok országgyűlési szavazata kérdésének eldöntésébe

bocsátkozni fogunk. Ennek következtében csudálkozom azon m. urakon, kik most a városok belszerkezete munkálatainak vége felé tovább is a városokat nullificationalis állapotjukban akarják megtartani; mert bármikép állítottat is fel azon conditio sine qua non, azt azon értelemben venni nem lehet, hogy a t. RR. által előnkbe terjesztett városi belszerkezeten javítást tenni ne lehetne. M. gr. E. egyenesen kimondá; hogy a városoknak csak akkor akar országgyűlési szavazatot adni, ha a t. RR. szervezete kevés módosítással elfogadtatik. Gr. P. J. ő m. gr. azon mondásába, hogy a conservatív rész a városoknak talán 47 szavazatot is akarna adni, bővebben nem ereszkedem, hanem csak azon nézetre, mellyből a m. gróf indult a 47 szavazatra nézve, kívánok tenni megjegyzést. Ugyanis a m. gr. azt hiszi, mikép a conservatív rész az 1608: t. cz. következtében akarna 47 szavazatot adni a városoknak, 's ebben találta állítása basisát; erre csak azt jegyzem meg, hogy ezen historiai dictioja nem áll, mert akkor nem 47, hanem csak 26 szavazatot nyernének a városok, mert 1608ban csak 26 kir. város volt. Egy m. ur azt említé beszéde végén, miszerint a városokra nézve inkább mostani állásukat kívánja megtartani, mintsem azon elvekre, mellyeket a m. főRR. többsége határozott, álljon, és így a m. báró a kir. városokat inkább a mostani nullificationalis állapotban akarja megtartani. Ezen szinte csudálkozom, mert arról nincs szó, hogy a 4ik rendet olly nullificationalis állapotban lehessen meghagyni; mert ne mystifikáljuk magunkat, nincs arról szó, hogy a városoknak szavazati jog adassék, hanem csak azon arányról, mellyben a városoknak szavazati jog adassék. Más m. ur a conservatív részről különféleképpen mondot, azokra mélyen tisztelt 's szeretett elnökünk felelt; ezeket előbocsátván, átme gyek a szövegben levő két indítványra: miszerint a kir. városoknak a m. főRR. által megállapított belszerkezete szerint szavazat ne adassék, hanem a mostani status quo maradjon meg. Ez indítványt nem pártolhatom. A második indítvány részleteibe bocsátkozni egyáltalában nem akarok, mert az indítványzó a dolgot bőven kimeríté; hanem csak azon részére szólok indítványának, hol a m. ur kérdéskép a m. főRR. elébe terjeszté: vajjon a kulcs kidolgozására a fő tábla részéről küldésék é ki választottság vagy a RR. szövege felé egy javaslat-tételre; nézetem szerint a dolgot a RR. bölcs belátására bízám 's ezen módosítással önmélt. indítványt elfogadom. Ezután egy m. báró és főispán ur az eddigi két különvéleménytől eltérő 3dik nézetet állított fel 's javaslatot hoz a szövegre olly tartalmu előterjesztésben: Többen a m. főRR. közül azt hiszik, miszerint a városok országgyűlési szavazata fő rendi elrendezés mellett a kormánytól fogna függni; mások attól tartanak, hogy a városok szavazatukkal a demokrátiát mozdítandják elő; mások ismét a városi szavazatokat, kivált szabadelvű elrendezés mellett, a mostani korszerű kérdések, úgy mint a nemesek megadóztatása, népképviselőstb. kivívására remélik használni; vannak ismét olyanok, kik azt hiszik, hogy épen a városok szavazata segédelmivel lehet majd gátot vetni a most lábra kapott túlfeszített liberalizmusnak; én pedig azok közé tartozom, kik azt hiszik, hogy nincs olly városi elrendezés, ha azt anyalok készítenék is, mellynek nyomán nemcsak bizonyossággal, de valószínűséggel is ki lehetne számítani azon irányt, mellyet a városok országgyűlési szavazata veend. Lehet hogy a városok, ha mindjárt a t. RR. elrendezése állapították is meg, a kormány érdekei mellett fognak küzdeni, például ha tapasztalndják, hogy a kormány minden loyaltása mellett is, hasznos és rendezető intézeteiben gátoltatik: nem lehetlen még az is, hogy ha a városok közt bizonyos neme a polgári aristokratianak verend gyökeret, ennek fentartása miatta nemesei aristokrátiát is védeni fogják; részéről nem tagadom, a városok elrendezése után, meg akarni határozhatni azon irányt, azon elemeket, mellyeket a városok országgyűlési állásukra nézve ki fognak fejteni, olly mély elő- és belátási tulajdon, mellyet csak csudálnom, de utólrnem nem lehet. Annyi azonban bizonyos, hogy ha a városoknak eldöntő szavazattal bíró követeiket kell országgyűlésre küldeni, szükséges, miszerint az olly követ valódi képviselője legyen a városnak: mikép lehetne pedig olly követet, kit nem is az úgy megszorított számú polgárok összessége, hanem a polgárok által választott képviselők választanak, csak a város közérdekeit tökéletesen képviselő követnek mondanunk? Nekem egyébiránt a városi voksok számára nézve az eddig hallottakról eltérő 's alkalmasint a városok sympathiájára nem igen számot tartható nézetem van; én a városoknak eddigi, mondhatni nullificált állapotukból olly nagy jelentőségű törvényhozási állásba rögtön leendő helyezettésüket egy olly nagyszerű experimen-

tumnak tartom, mellynél csak a legnagyobb ovatosság-gal kell a t. hozásnak eljárni annyival is inkább, mert hogy nyiltan kimondjam, mi szivemen van, sok olly kis város van, mellyek egyáltalában nem bírnak azon kel-lékekkel, mellyek a törvényhozásra mulhatlanok 's a mellyek törvényhozási befolyásával csak más fog élhet-ni, vagy tán a köznek kárára visszaélhetni. E' szerint én minden tartózkodás nélkül kimondom, hogy én a 16 szavazatot, bárminő legyen is a városok elrendezése, sokallom csak azért is, mert ha a jövődől arról győz-ne meg, hogy a városi vokok szaporitása a haza érdekében kívánatos, ezt szaporítani mindig lehet, de ellenkező tapasztalás esetében, a visszalépés nem lesz többé hatalmunkban. Ezek után tehát én, mind a t. ter-vezett 16 szavazatot, mind az előadott később nyilatko-zatot, a t. Rendekkel leendő közlést, miszerint a mélt. főRRdek a városokat mostani főrendi elrendezés mel-lelt előbbi, azaz nullificált helyzetükben akarják meg-tartani, olly tulságoknak tartom, mellyekhez nem járulhatok 's legcélszerűbbnek tartanám addig a vokok száma elhatározásába nem bocsátkozni, míg a két tábla az elrendezés iránt meg nem egyezik; miután ugyanis legelőbb a m. főRR. közül a városok elrendezéséhez vélik a szavazati számot alkalmazni, a számhoz csak akkor lehet szólani sikeresen, midőn tudatni fog, milly elrendezés állapított meg a városokra nézve, most megkötni kezünket mindegyikünkre nézve csak káros le-het. Az utóbb nyilatkozott nm. szónokok közül volt a m. táblának néhány tagja, kik a b. és főispán ur e' ja-vaslata szerint, addig, míg a belrendezett két tábla köz-ti kölcsönös egyezkedés útján megállapítva nem lesz: határozott számú szavazatot kijelenteni nem akartak. Az így elágzott vélemények központosítása végett Ná-dor ő fens. is nyilatkozik: Én a városok kérdésében az-ozok közé tartozom, kik minden módon kívánják, hogy ezen kérdésben határozott törvényes intézkedés még ez országgyűlésen történjék, mert azt vélem: a' dolog olly helyzetben áll, hogy igazság megtagadása nélkül nem lehet a kir. városok megszorított országgyűlési szava-zatok iránti panaszának véget nem vetni. Egyet értek abban, hogy ez igen fontos tárgy, hogy szükséges erre nézve az országgyűlésen intézkedni, 's ez által az orsz. 4. rend igazságos kívánatának eleget tenni. Midőn ezen ügy tárgyalás alatt volt, mindig azon véleményben voltam, hogy itt nem kell a' dologt szélsőségig vinni. A' dolog mostani stadiumában a kérdés az, mikint tehetünk eleget a 4. rend igazságos és méltányos panaszának, 's e' részben a t. RR. egy, a m. főRR. pedig más szerke-zetet készítettek; abból azonban, hogy egyik részére a vélemények különböznek, hogy a m. főrendi tábla egy része a t. RR. el városi szerkezetet tágitani, a mélt. főRR. másik része azt megszorítani kívánja, nem gon-dolnám, hogy mindjárt azon következés vonathassék, miszerint vagy egyik, vagy másik szerkezetnek maga e-gész kiterjedésében okvetlenül meg kell állania, a' tárgy még tanácskozás 's a két tábla közti egyezkedés alatt van, 's míg végkép befejezve nincsen, míg tárgyalás a-latt áll, ezen módosítani 's változtatásokat tenni lehet. Kijelenté előttem szolt gr. ur, hogy ha most a kedvező alkalmat a városok elrendezésére nézve elmulasztjuk, nem lesznek talán jövő országgyűlésen ismét olly ked-vező körülmények, 's talán a' mit most palliativ gyógy-szerrel teljesíteni lehetett volna, akkor annak kivívásá-ra jövő országgyűlésen radicalis gyógyszerre lesz szük-ség. Minden tárgynak a világon két oldala van, és áll ezen régi közmondás, hogy a nagyon feszített húr el-szakad. Kérdem: nem volna é lehetséges, miképen az által, hogy a városi elrendezésben erősen tágitunk, hogy a jövő országgyűlésen a dolog előmenetelét aka-dályoztatnók, 's épen ez által oszközöljük azt, hogy az ország lakosait az ügytől elidegenítjük? Ugy hiszem, midőn itt tanácskozzunk, egyesített erővel kell a' közczél-ra törekedünk és így a' dologt nem kell tühegyre állíta-ni. Ezen tárgy most a t. RR. fog küldetni. A' tek. RR. azon ügyekezelnél fogva, mellyel a' közügyek elin-tézése iránt viseltetnek, a' mennyire lehet, némelylek-ben engedni fognak, némelylekben 's meg lehet talán a' lényegesb pontokban, előbbeni nézetüknél fognak ma-radni 's e' részbeni nézetüket v e l u n k annak idejében közlendik. A' m. főRR. ezen munkálatokat a t. RR. nek is-mét tanácskozás alá vevén, mennyire meggyőződnek a' t. RR. által előadottak helyességéről, alkalmasint ismét némelylekben engedni fognak, és így az országgy. tár-gyalások természete szerint addig fog folytatatni a két tábla közt az egyezkedés, míg végső megállapodás tör-ténhetik. Mindezeknél fogva nyilván kijelentem, hogy én nem teszem le reményemet az iránt, miképen ezen fon-tos 's az egész hazát érdeklő tárgyban hasznos törvényt nem viszünk haza. Ezen édesen biztató remény élénk

viszhangra talált a m. főRR. gyülekezetében. A' követ-keze felszólalt tagok többnyire gr. A. Gy. ő mlga javas-lata mellett nyilatkoztak, pártolván azonban némelylek b. M. l-i főispán főnebb előterjesztett indítványát is; sőt voltak, kik a' semmi szavazatot adni nem akarás elvé-től elváltak 's véleményükkel ide járultak. Némelylek erre vonatkozó kijelentéseket 's egyéb kifejezéseket elem-zőleg így szólalt fel egy tag: Előre bocsátom: nem le-vén szerencsém jelen lenni ezen városi szerkezet egész tárgyalásában, fentartom azon szabadságomat, hogy midőn ezen kérdés a' második stadiumban fog a m. fő-RR. előtt forogni, annak egyes pontjaihoz szólhassak. Nem kétlem egyébiránt, ismervén a t. RR. mind belátá-sát mind jó akaratát, más részről pedig ismervén a m. főRR. nek is bölcsességét, hogy e' tekintetben kielégítő törvény fog alakulni, 's ezen remény nyomán 's e' remé-nyen alapulva, csupán csak szavazatmennységről kívá-nok ez uttal szólani. Mielőtt azonban lebbe bocsátkoznám, legyen szabad néhány észrevételt tennem az eddig hal-lottakra. Többen az áteltenben ülő mlgos urak közül az elrendezéstől föltételezték a' törvényhozási jog megvagy-remezését adatását, i. nem helyeselné azon elrendezést mellyet a m. főRR. többsége elfogadott, arra szavaztak: hogy a kir. városoknak épen semmi törvényhozási be-folyásuk ne legyen. Megvallom, ezen eljárás logikai kö-vetkezetességét felfogni nem vagyok képes; mert ha nem jó is azon elrendezés, melly itt tervezetett; de azt tartom, ebből még nem következik, hogy épen semmi törvényho-zási befolyás a kir. városi követeknek ne adassék, ha-nem legföljebb csak az, hogy 16 voksnál kevesebb a-dassék; de azt, hogy semmi szavazat ne adassék, meg-vallom, tulságigazott argumentationnak tartom, mert ha jó elrendezéstől föltételezik a' törvényhozási befo l y á s t, méltán azt kérdezhetni, olly jó é a' megék elrendezése, hogy azok mostani tulbefolyása vagy monopoliama az által igazolva van? Hallottam historiai alapot említeni, és azok ellen, kik a' 16 szavazatot megadták, azon indo-kokat fordítani, hogy e' szerint nincsen kívánságoknak semmi historiai alapja, mert ha azon alapon akarnak ha-ladni, nem 16 hanem 47 vokot kell adni, de én csak az e' föltölti csodálkozásomat jelentem ki, hogy miképen hasz-náltathatik ezen indok épen azok által, kik semmi alapon nem akarnak indulni, és a kir. városokat még azon cse-kély befolyástól is meg akarják fosztani, melly historiai alapon nyugszik. Liberalis oldalról radicalis gyógyszer-ről hallottam említést teani. Megvallom az újabb idők szüleménye, hogy bal és jobb oldal létezik; de hogy li-beralis és illiberalis oldal létezzék, ez előttem új szó 's most hallottam először diplomatische kimondatni, 's meg-vallom az iránt, hogy mai napon a liberalis oldal mel-lyik volt, az é, melly nem, vagy az, melly törvényhozási befolyást akar adni a kir. városoknak? megvallom, mélt-án kételkedem. (Tetszés a baloldalon). Mi a' radicalis gyógyszerrel illeti: igen jól tudom, hogy ez némelyleknek kedvencz kifejezése; mi engem illet, én a' radicalis gyógy-szert abban találok, hogy a' hon érdekében működjem önmegtagadással 's alárendeljem kedvencz eszmémet a' haza érdekének 's az elérhető föl ne áldozzam az elér-hetlen miatt. A' m. főrendi tábla többsége is abban lát-szik helyezni a' radicalismust, ezt bebizonyította akkor, midőn a' haza boldogsága 's az ország körülményei ki-vánták, hogy a' nemesség eddig gyakorlott előjogát más-okkal megosztani kész 's illy lépés morális hatása van, és az illy lépés maga idejében ha történik, szükségtele-n teszi a' gyakran és sokak által említettnek szokott ra-dicalis gyógyszert. Egyébiránt áttérve a' kérdésre, min-denek előtt azt tartom, hogy a' képviseleti fogalomnak kell némileg szabatosb és nagyobb világosságot adni. Némelylek a' képviseleti fogalmat tisztán csak a' szám-ban helyezik, és azon basis szélességében, mellyben a' vá-lasztás mozog; de megvallom, hogy én ezen számtól a' képviseleti rendszerben szeretnék abstrahálni 's azon vélekedésben vagyok, hogy a' képviseleti alkotványban nem a' számoknak 's nem respective a' személyességek többségének, hanem az érdeknek kell lenni képviselve. (Tetszés). Azon indok, hogy a' küldők akaratának kell képviselteni, az pedig csak ugy képviselhetetik, ha a' választás minél több által gyakoroltatik, kelletlenül töb-bet bizonyít; mert ha ez állana, akkor azon országban, hol a' követek utasítással nincsenek ellátva, és hol a' kül-dők akaratát diplomatische nem is tudatik, képviselet egy-általában nem lehetne. Vélekedésem szerint valóságos és helyes képviselet nem annyira a' küldők sokaságától, mint inkább attól függ: vajjon a' küldők és küldöttek közt van é az érdeknek belső identitása? vajjon az illy vá-lasztási rendszer biztosítva van é eléggé a' megveszte-getés, a' pártszellem egyoldalú működése ellen? Ha ho-nunk körülményit tekintjük, véleményem szerint jelen azon idő, midőn a' nemesség eddig egyoldalulag 's egye-

dül maga által gyakorlott törvényhozási befolyásról le-mondani a' haza érdekében köteles; figyelmezzünk a' szá-zad irányára, mellyben élünk! A' mostani civilisatio egy-általában csupán a' különféle érdekek közti transactio's békes kiegyenlítése által eszközöltetik. Az illy korban midőn a' földművelés érdekének az ipar és kereske-dés érdekével ki kell egyenlítettetni, szükséges hogy a-zok egymással karöltve mnnkálkodhassanak; ennél fog-vást a' nemnemes érdekének is szükség képviselteni, pedig olly mértékben, hogy az ő befolyásuknak meg le-gyen azon nyomadéka, mellyet méltán és teljes joggal i-gényelhetnek. Hallottam különféle jóvondöléseket, ha ezen munka nem fog sikerülni, és ha a' kir. városokra néz-ve semmi intézkedés nem fog tétetni, hogy a' felelősség kit fog illetni? Ez mind bizonytalan, de annyi bizonyos, ha semmi történni nem fog, 's ha azok véleménye fog győzni, kik a' rendszer roszalása miatt semmi vokot adni nem kívánnak, akkor el fognak 500 ezer polgárt tölünk idegeníteni, csupán azért, mert olly munkálat fö-lött, mellyre nézve ezen 500 ezer embernek semmi be-folyása nem volt a' nemesség két osztálya megegyezni nem tudott. Azt hazánk jelen állapotában nem tartanám a' közérdekkel megegyeztetelhetőnek, hogy ennek tegyük ki magunkat. Mindezt összefogva arra szavazok: hogy a' kir. városoknak 16 vok adassék, a' felosztást a t. RR. re biznám, miután abban változásoknak kellene tör-ténni; Liptó m. m. főispánja indítványára pedig azt jegy-zem meg, hogy az, véleményem szerint nem volna egyéb mint idővesztés. Előre láthatni, hogy a' t. RR. sok tekintetben meg fognak vélekedések mellett maradni 's a' mun-kálatot visszaküldendik, 's ezalatt a' szavazat-kérdésre semmi sem történik. Ugy fog ez sokáig tartani 's, mellette semmi nyereséget nem látok, 's ezért indítványára nem szavazok. Az ellenkező véleményűek szabadelműségé-nek kölcsönös méregetése körül fejlett újabb vitakozást Nádor ő fens. mind az idő mind a' tárgy fontossága tekin-tetéből egyedül csak a' szőnyegen forgott indítványokra térítette vissza 's miután a' vélemények nyilvánultá-val többen a' tárgyhoz szólni nem kívántak: végzésül m. gr. A. Gy. megirt indítványának elfogadtatását mondá ki, szintolly terjedelmes mint velős előadásában histo-riai adatokkal dúsan f e s t v e, egyszersmind a' városok hajdan- 's közledebb kori viszonyai kapcsolatát, mellyből világos, hogy ők nem ajándék, hanem jogszerű illeték gyanánt kapják szavazatukat, mellynek igazságos ará-nya nem kisebb figyelmet 's lélekismeretes eljárást ki-ván, mint a' jog megadása. 'S így ez ülésben az egész vá-rosi munkálat vizsgálata bevégeztetett, mint már jelen-tettük. —

Pestmegyel közgyűlés. F. hó 13. tartott rendkívüli közgyűlés fő tárgya: a' vallás dolgában ér-kezett k. kir. leirat 's e' tekintetbeni intézkedés. Az or-szággyűlési utasításokat készítő küldöttség javaslata igen piczi módosítással helybenhagyott 's így utasítá-sul adatott: hogy a' lelkiismeret- szabadság 's viszonyosság felállított vezérfontán a' v. házasságból szü-letett gyermekek atyjok vallását kövessék; azonban 2) szabadságukban áll a' szülőknek gyermekeiket tetszé-sük szerinti 's magokétól különböző bármelylekben a' bevett vallásoknak neveltetni 's ez intézkedést a' gyer-mek hetedik évében (a' küldöttség javaslata szerint éve-ig; 's ez egy pár hetű az egész módosítás) a' polgári hatóságoknak bejelenteni; ha be nem jelentették 3) sza-badságukban áll a' gyermekeknek 18 éves korukban azon vallást követni, melly nekik tetszik. Esketés a' völe-gény, keresztelés szintén ez, vagy azon vallás lelké-sze által történjék, mellyben a' szülők gyermekeik nevel-tetése iránt megegyeztek. Az átmenet kérdésében 's b. ezen fölvelek lesznek szem előtt tartandók.

Abaujmegyel közgyűlés. Mart. 4. kén első alispáni elnöklet alatt kezdett 's 10. ig tartott első év-negyedes k. gyűlésben elnök szokott üdvözlötte után azon-an felolvastatt az orsz. gyűlési utasításokat, dolgozó állandó választmány által a' katonai élelmezés és szá-lászás tárgyában beadott hivatalos jelentés, mellynek is az országgyűlésen már tárgyalat módoni pártoltatása követünknek utasításul adatott. Ezután követünk több rendbeli tudósításait olvastattak fel, mellyekből többek közt kitetszven az, hogy több kérdésben utasítás- hiány miatt nem szavaztak, J. A. indítványára, melly közhe-lyeslést nyert, követünknek köteleességül tétetett, hogy ezentul minden új indítványt tanácskozás alá venni el-lenezvén, ha annak érdemlegi tárgyalatására nézve ki-sebbségben maradtanak, hasonló esetekben a' megye szellemében nyilatkozzanak 's szavazzanak, szavazatjuk erdvényéről a' megýt azonnal sebes postán tudósítan-dók. A' január 23. kán kelt kegy. kir. leirat a' nyelv és nemzetiség dolgában közörömmel fogadtatott és az ez iránt kelt újabb üzenet és felírás egész terjedelmében pártoltatása követünknek meghagyott. A' szatmári követ semmi esetre nem helyeselhető megháztatási tár-gyában kelt k. kir. leirat olvastatván, az ifjuság leg-

nemtelenebb ténye roszallatott. Sz. kir. Kassa város levele, miszerint az eperjesi váltót. szék keblébe leendő áttételének országgyűlésen pártoltatását kéri, lelkes részvétre talált, ennek sikeres pártolására követneink utasítottak, egyszersmind pedig arra minden t. hatóság hivatalos levél által megkerestetni rendeltetett. Somogy megye levele, mellyben az 1802: 24ik t. cikket a' kor kívánatához alkalmazva akkép változtatni ohajtná, hogy mindenkinek birtoka, egyedül a' nem arányosított közös birtokok kivételével, mellyekben azonban szinte csak az illető birtokosoknak engedtetnék meg ezen jog gyakorlata, a' vadászatra nézve tilosnak törvény által mondassék ki, másolatban pártolás végett követneinknek küldetett. Pest- megyének test- gyakorlat tekintetébeni indítványa pártoltatik. Szabolcs- megyének az országgyűlési tárgyalás iránt pártolásra felszólító levele, arra nézve megyének már utasítása levén, tudomásul vétetett. Pest megyének levele mellett esatolványban küldött azon irat, mellyben az aláírt pesti kereskedők ünnepelesen kijelentik, hogy azon nyilvánítás kihirdetését követő 3. hónap után csak olly fuvarosokra bizandják szállítandó áruikat, kik az 1840: 20ik t. cikk értelmében szerkesztett, illető hatóságoktól nyert könyvecskével leendnek ellátva, párban késedelem nélkül a' megye keblében leendő kihirdetés végett a' járások fősz. biráinak kiadatott. A' megüritült tisztí másod alügyészi hivatal elnyeréseért egy tisztb. aljegyző, négy tisztbeli alügyész és kéth. ügyvéd, összesen heten folyamodásaikat beadván, esedezésik kinevezés végett minden sorozat nélküli (?) ajánlás mellett a' m. főispán grófnak Pozsonyba felküldettek. — Számos törvényhatóságnak különféle tárgyakban pártolásra felszólító levelei az állandó választmányának véleményadás végett adattak ki, ezen választmány majd naponta összeül, és a' megyei kihágásokról szóló hivatalos jelentését mart. 24 re folytatólag 's a' megyében szokott módon közhírré tett közgyűlésre beadandja; akkorra kortessereglést is jólsanak, uraim! az igen rosz taktika, rettenetes következetlenség és a' legszerencsétlenebb politika, a' „maradjon“ egyszerű igen igen gyenge ok mind a' tulságos elvek, mind a' rend és esendhaborító eszmék megállapítására. Jelen közgyűlésnek utolsó napjaig a' Rdek mindig, megyénkben ritka nagy számmal voltak jelen és a' tanácskozást illő komolysággal folytatták.

Győrmegeyeli közgyűlés. Martiusban két közgyűlésünk volt. Országgyűlési utasításul köv. adattak! „Szatmár követel érdekli kir. leirat érdemében“, miután az esemény körülményei a' RRk előtt hivatalosan tudva nincsenek, a' tények roszalását ki sem mondhatják, 's miután a' követ személyének biztosítására elegendő törvényink vannak, előforduló kicsapongások esetére ezek alkalmaztassanak. „A' január 23án érkezett kir. leirat tárgyában“, azon pontra, mellyben ama kir. gondoskodás mondatik ki, hogy az eredeti törvény-cikkkel azoknak latin 's egyéb nyelvre köztekintélyvel készített fordítottásai minden törvényhatóságnak meg fognak küldetni: az ajánlott lefordítás és szétküldés ellen követink szólaljanak fel, nehogy ezen hivatalos helyen eszközöndő lefordítások mintegy felhívásul szolgáljanak a' hazában levő idegen ajkuaknak arra, hogy a' törvény eredeti nyelvét megtanulni ne ügyekezzenek, annál is inkább, mert ha akkor, midőn törvényink kizárólag magyar nyelven alkottattak, magyar nyelvre soha sem fordítottak, annál kevesebb szükséges az most, midőn a' törvények élőnyelvét megtanulni kötelessége mindenkinek. —

A' Hajdu-kerületi kerületi választmány munkálataira utasításul adatik: a' 39ik §ra, „hogy a' kerületi birtokosok 's lakosok, ha országos nemesek, mindazon terhektől mentve legyenek, mellyektől a' jobbágytelken lakó nemesek mentesítve vannak. Az 57ik §ban c) alatt ezen szó „papok“ hagyassék ki, 's adassék hozzá „a' képviselői képesség 6 év mulva a' magyar nyelv tudásától föltételeztessék.“ A' 205ik §ra: a' követ visszahívását indítványozók a' visszahívás elégséges okát is adni köteleztessenek. A' 427ik §hoz adassék „kivevén az országos nemeseket, lelkészeket és közoktatókat.“ Többi része a' kerületi választmány munkálatainak elfogadtatott. — A' Jászkon-kerületet illető kerületi választmány munkálata, ugyanazon változtatás mellett, mint a' Hajdu-kerületet érdekli munkálata, elfogadtatott; még a' 124dik §ban azon észrevétellel: hogy a' nádori felebbviteli bíróság töröltessék el 's helyébe a' hetszemélyes tábla jelöltessék. A' főispáni hitforma elfogadtatott. Hasonzenvi orvosok folyamodása pártoltatik. Magyarországi, izraelita lakosok 's sebészek folyamodása: hogy mindazon jogban, mellyekkel az ország nem némas lakosai élnek, részesíttessenek, a' sebészek pedig választói jogban is, nem pártoltatott. Az

eddig törvények által engedett kedvezésekben azonban ha háborgattatnak, sérelmük orvosoltassék, és a' mesterség 's kalmárság-üzésnél a' zsidók is mindazon jogban, mellyekkel a' keresztyén lakosok birnak, résztvehessenek. — Feltűnő volt, hogy e' tárgy körüli tanácskozásban különben legbüzdőbb szabadelvű szónokink is igen langyosan fejtegették az emberiség közös jogait, 's elvégre mintegy öszszeolvadtak a' vélemény- színezetek a' fenebbirt határozatban. Az alkotmányos és nemzeti szempontból indulók éles megjegyzéseket hoztak fel a' zsidók jelenlegi qualificatiójiról, 's az sem maradt elhallgatva, hogy épen e' közgyűlés napján a' győrizsidóság által tartandó tánczvigalomra meghívó- jegyek 's hirdetések nem magyar nyelven irattak, sőt mint utóbb láttuk, a' magyar nemzeti színekkel ékesített tánczteremben „Gott erhalte“ felírás is kizárólag németül történt. Egyik táblabíránk a' jogok adását megelőző kötelességekről tevén említést, igen méltán jegyzé meg: hogy Magyarországon mindedig soha egymás közt magyarnyelven társalgó zsidókat találni nem lehetett; 's így a' hazai nyelvtől idegenkedőket, a' hazai jogokból is kizáratni ohajtná. — És nem volt fölülszemes hozzá tenni: hogy Győrött a' zsidók német színházban szorgalmasan és számosan megjelennek, magyarban néha, 's legfőlebb hatot láttunk; aztán hogy irományaikat magyar nyelven épen nem készítik; magyarul írni olvasni vagy épen nem, v. csak igen kevesen tudnak; ha valamely tisztviselőhöz ügyeik miatt járulnak, a' beszédet soha magyar nyelven nem kezdik, 's többféle; de azért a' magyar törvények kedvezését még is igénylik. Voltak többen, kik úgy vélekedtek: hogy mindezek meglesznek, ha a' polgári jogok megadtnak; de ezek ellenében méltán hozott fel a' jogokkal felruházott beköltözött keresztyének példája, kik századok alatt sem hálálták meg e' nemzetnek a' szabadságot, mellyet alkotványa alatt nyertek; 's maig is, mintegy idegen nép, hideg falakat vonnak magok körül, kerülve, sőt gyűlölvé mindent a' mi magyar! — Somogy levele, mellyben minden birtok vadászattilosnak kimondatni kíván, pártoltatott. Pest levele a' hazai ifjuság neveltetésénél alkalmazandó testgyakorlatok tárgyában, pártoltatott. Fehérmegye levele, mellyben a' katonaszállásos és élelmezés megváltására 800 ezer forinttól egy millióig ajánl, nem pártoltatott, mert a' RRk a' megváltási somma minimumának vagy maximumának kikötését nem tartják czélhoz vezetőnek. A' kir. helyt. tanács intézvényei közül említendők: a' megyének adóbeli tartozásai érdemében érkezett sürgető levél. Győrmegeye tartozása épen annyi, mint másfél évi járandósága! a' beszédés pedig már alig lehetséges. Folytonos adóbeli végrehajtás alatt nyög a' köznép 's nemesek elmaradt tartozásait, de a' végrehajtók napidijait 's élelmezését is kellvén fizetni; ez által a' beszédendő öszszeg csak növekszik, a' fizetési tehetőség pedig, mely a' sok jégkár, több évi silány termés 's olcsóság miatt földművelőinknél alább szállt, csupán terhes kölcsön által eszközöltetik. Ennek vége: a' telek- eladás; mivel azonban pénzszük világban élünk *) a' vevő is többnyire adósságra vásárol, 's előbb több, hacsak rendkívüli szerencse nem derül, elődjének sorsára jut. Illy előzvények igen aggasztó magvai a' jövő kifejlésének, 's méltán igénylik minden hazafinak figyelmét; kiváltképp pedig az országgyűlési azon választmányának, melly a' „haza szükségéi“ felől tanácskoznak, mélyebb vizsgálódására számíthatnak. Szinte a' k. helyt. tanács a' zsidók öszszeiratását rendelvén, erre az illető szolgabírák kiküldettek; a' türelmi díj beszédése iránti rendelet pedig az alispáni hivatalnak adatott át, azonban foganatosítása felől jegyzőkönyvünk nem szól, miután több ízben kimondák a' RRk, hogy lelkiismeret — szabadság iránti nézeteinknél fogva adózás alá venni egy vallást sem fognak. A' kir. helyt. tanács azon rendelet, miszerint Verőczemegyeiek utóbbi közgyűlésünkre érkezett latin czime miatt pedig visszaküldött levele elfogadására 's az 1840: 6 t. cz. megtartására utasít, a' sérelmek sorába jelöltetett; Pozsegának latin levele hasonló tárgyalás nélkül visszaküldtén; végre fölvetett az ország közszükségeinek fődözése tárgyában készült kerületi üzenet és a' kereskedési munkálata. Előbbi egész terjedelmében, utóbbi igen csekély módosításokkal elfogadtatott. Magányérdékű dolgok sorából kiemelendő azon előintézési hirdetés, miszerint néhai gr. Zichy Károly örökösi Mosony és Győr megyékben fekvő szent miklósi urodalmukat báró Sina Györgynek 's Jánosnak 757,530 ft. 18 kron eladni nyilvánítják. Ugyanekkor állapított meg a' megyei szolgák ruházatára ár-

*) Kortessereglésre azonban kerül; így például Győrnek utóbbi tisztválasztása ugybekekerült 60 ezer ftba, mintegy félbe; Komáromi szomszédink e' napokban vásárlottak szabad meggyőződést közel 100 ezer fton. —

csökkentés utján ajánlott kézművek díja; többek közül: egy pár uj csizma 9 ft. 36 kr. váltób, — fejelés 5 ft. 30 kr. v.; egy pandur - kalap 4 ft. 30 kr. váltób, fogadtatott el. A' hus fontjának ára 1 krral emeltetett. — És egyéb ujság nincs Győrött? van bizott, ha parancsolja. Első helyen említendő: hogy Gergely napján Czuczor Gergely urat fátylász zenével üdvözlék tisztelőji; 's így édes örömeinkre szolgált meggyőződhetni, miképen az igaz érdem körünkben is számos hódolóra talált. Nem szabad elhallgatnom, hogy olvasó társaságunk teremében hetenkint egyszer nyilvános felolvasás gyönyörét élvezzük. Karvassy Ágoston, Kovács Pál, Csatskó Imre 's Czuczor Gergely urak, az irodalom mezéjén ismert jelességű munkás résztvevőkkel emelik ezen felolvasások becsét. A' győri olvasó társaságnak jelenleg 160 tagja van, könyvtára 1200 kötetre terjed 's évenkint néhány százzal szaporítottatik. Négy szobából álló szállásán körülbelül 14 hirlap 's folyóirat olvasható: Az idegeneknek bevezetettük után 14 napig szabad bejárás engedtetik; 's különösen nemzeti színművészek itt tartózkodásuk egész ideje alatt e' szabadságot díj fizetés nélkül élvezhetik. Bővebb ismertetést nyújt a' „társasági névkönyv“ mellyet e' társaság titoknokátul kedveskedésül vendégink nyerne. — Győrött a' farsang kitünő vígságát néhány unalmas hét után, újabb változatosságok követték. Lehman testvérek 4 előadásra nyitották felszínházunkat. Hirdetéseik magyar nyelven is osztattak, előadásaik pedig három ízben, főlemelt színházi díjak mellett is, igen látogatottak voltak. Utolsó mutatványok azonban kevés néző előtt történt martzius 29kén; mert szép tavaszi napjainkat zord éjszakai szél és fagy váltván fel, közönségünk a' füttetlen színházban egészségségét veszélyeztetni nem sietett. Ezen kívül két hangverseny adott müédeletet böjti napjainkban. Az első volt a' köztánczteremben. Richter A. a' főtemplom zene karigazgatója sok köszönetet érdemel: ügyes rendezési fáradaimért. Előadatott Haydn „évszakok“ című nagy művének első 's második része; egybevévőlag 's jól betanulva. Magánydalokat énekelték Wurda E. Theindl A. urak és Richterné asszonyság. Egyes éneket Belizar daljátékból Csépan F. kisasszonytól hallottunk, kinek érzésteljes előadását fenhangjának tiszta csengése ezen hangverseny legszebb élvei közé emelte. Zongorán Brunner ur játszott. A' bejött öszveg egy nyugdíjintézetre fordítottatik, mellyből a' gy. káptalaa zenészeinek özvegyei részesülnek. Feltűnt, hogy a' katonatiszt urak közül senki meg nem jelent, kivéve a' felvi győzöt. — Ennek okát sokan azon surlódásban találják, melly a' polgárság 's említett tiszt urak közt keletkezvén, mult farsangon annyira növekedett, hogy bár küldöttség által meghívva sem jelentek meg a' polgárság által adott tánczvigalomban. De távol van tőlem, hogy e' felett itéletemet mondanám, úgy hiszem most elég röviden a' tényekre szoritkoznom, mellyek ezekből állanak. Az itt fekvő b. Gollner- ezred őrnagya katonáit gyors öszzeállításra szoktatni kívánván január 30kánostromzajt doboltatott néhány percig az utczákon. Sok nép öszszetódult, 's némelylek megijedtek, azt gyanítván, hogy tűz támadt; holott lövés nem törtévé, de az őrtoronyban levő felvigyázó sem harangozván, azonnal bárki meggyőződhetett, hogy a' dobolás ugyanazon katonai gyakorlatokat jelenti, mellyeket néhány év előtt, midőn a' határvidéki katonaság itt szállásolt, számtalanszor tapasztaltunk. Elég az, hogy sokan megijedtek. Az itt megjelenő „Vaterland“ című lap febr. 15ő napján ezt írta: „Tegnapelőtt délután a' belváros dobolás által felriasztatott, mellyet első pillanatban tüzi jeladásnak tartottak, de utóbb kint, hogy ez épen olly egyszerű mint egygyű dobolás volt. Bár a' tüzi lármánálunk nem ritkaság, még is vannak sokan, kiket illyes nyugalomzavarás, nem legkellemesbben lep meg. Annál inkább lehetne ezen tréfa ellen tiltakozni, melly csupán 's egyedül a' jelen farsangi időszakban lelmentséget, 's jövőre bizonyára elmaradhatna. Midőn olly szép 's nagy udvaru katonai laktanyánk van, akkor városunkban nincs helye 's talán 1844ben nincs ideje illyes katonai gyakorlatoknak.“ E' cikkely nagy ingerültséget szült; 's a' katonaság részéről illető helyen panasz tétetett. Lett e' a' panasznak egyéb következménye, mint a' „Vaterland“ szerkesztőjének megintetése, nem tudom, a' nagy közönség azonban annyit látott, hogy a' helybeli könyvvizsgáló urnak már az előtt rég benyújtott leköszönése felsőbb helyen valahára elfogadtatott, és ideiglen t. Csatskó Imre ur helyettesítettet; és hogy midőn a' polgárság által adott vigalomra katonatiszt urak meghívottak, feleletlön, miszerint ők azon vigalomban, mellyben a' „Vaterland“ szerkesztője, ki győri polgár, megjelenik, részt nem vehetnek. Noisser Richard ur ünnepelesen nyilvánítá polgártársainak, hogy kedvök-

ért visszalép, 's részvételi jogáról e' vizalomban lemond, de a' polgárság határozottan szölt, 's ezen ajánlatot nem fogadja el. Így a' katonaság részéről nem jelent meg senki. Febr. 17kén a' „Vaterland“ szerkesztője igen nagyon megköszönte polgártársainak szeretetét 's barátságát. Ez ismét olaj volt a' tüzre, mely mint látjuk maig sem hamvadt el, 's az utóbbi hengversenyén ismét mutatkozott. Második hangverseny e' hónap elején vala. Főbb része Haydna évszakainak végső fele, 's a' vásár miatt érkezett számos idegenre is számítva, elég látogatót nyert. Ennyit az ujságokból, melyekhez még azon szomorut is csatlom, hogy ez évben már négy ízben dühöngte tüzvész e' városban. Mindössze körülbelül 20 ház égett le 's a' szélcsendnek leginkább köszönhető, hogy több áldozat nem esett.

Commentar a' biharmegyei mart. Adik közgyűléshez. Ezen közgyűlésen haladásunk rovására bitorkodó szájhazafi pártunk ismét elemében volt! Mert a' pénztárvizsgáló küldöttség jelentésében kiemelte, hogy mélt. főispán helyettes ur fölévi fizetését előre vette föl. A' lény, mint felsőbb intézvényekbe 's törvényekbe ütköző (?) ő felségének följelentett, újabb bizonyosságul, hogy mélt. főispánhelyettes ur a' megye? nem! csak néhány szájas ember bizalmát nem bírja. Ez épen olyan, mint mikor egy iskolás gyermek illy formán árulkodik a' másik után: „mester uram! még Pista rám nézett!“ Azonban hol vannak azon felsőbb intézvények 's törvények? nem cselekvének é így a' mélt. főispánhelyettes ur elődei gyakran? 's tetté valaha a' nm. h. tanács észrevétel a' számadások illy pontjára? A' megyei végzést nem tekinthetni egyébként, mint gyermekes inderkedés és gyanúsításnak, olly férfi ellenében, ki a' megye 's adózó népjavát nem ezíra szónoklatokkal hanem tettel mozdítja elő! Vagy tán feledék: hogy főispánhelyettesünk a' kórházra 2500, a' bihar-békési orsz. utra 5 ezer, a' teremtés előtti zavarhoz néhány év előtt hasonló levéltár rendbeszedésére 375, az egyes börtönökre 250 's beteg ápoló intézetre 250 v. ftal adakozott *) a' szalontai laktanya számára száz öt fát adott, a' domesticának pedig t. ezret kamat nélkül kölcsönzött! stb! stb ezen fértu — kit minden megyei hivatalára négy ezer szóval választott meg a' nemesség — nem bírja a' megye bizalmát? 's tán azért; mert egy hűtelen tisztviselőt és egy másikat, ki pártérdek miatt hanyag lón kötelessége teljesítésében felfüggesztett a' hivatalától, mi tiszta kezeket igényel? **) És a' bírja inkább a' megye

*) 'S energiája által annyit gyűjtött, hogy a' járvány mullával negyszáz 's néhány fr. jutott a' kórháznak; a' levéltár pedig a' domesticá legkisebb terhelteése nélkül rendezvedett.
**) Furcsa, hogy a' hűlen 's hanyag tisztviselő bírja a' megye bizalmát, mert hisz cum applausu visszahelyezé hivatalába; a' becsületes főkörmányzó pedig nem! bizony furcsa megye. Megye? nem! hanem egy hatalmat bitoló párt.

bizalmát, ki szép hivatalát arra használja, hogy a' rabokkal reggeli 4—6 óraig sertésenekeket hordasson két órai jövésmentéigénylő távolságról, vagy saját jószágára, a' megye határozata nélkül adózókkal készíttessen utat, vagy ki csupa gyanura gombolyagba kötötti az embert 's így kizoztatja, kihez az ügyes bajosnak tilos a' bemenetel? Na de se baj! egy urigenigen szeretne vezér lenni; pedig bizony higye el, sokkal jobban illik kezébe a' káplárpálca, mint a' marsallbot.

Spanyolország.
(Tervezett változtatások a' kormányrendszerben.) Az ünnepélyek zaja végre lecsöndesült Madridban, 's Krisztina országos munkásságra kezdi minden figyelmét fordítani. Már eddig is többször tanácskozott Narvaezzel 's a' miniszterelnökkel a' teendők iránt. Véleménye szerint itt már az időpont, hogy az alkotványon kívüli állás Spanyolországban valahára szűnjék meg, 's a' kortes ismét mielőbb megnyissa ülésait. Az még nem határozottatott el, hogy próbálni kell e' még szerencsét a' mostani cortessel, ámbár Krisztina nagyon hajló ezt megkísérteni, csakakkor kívánnauj választásokhoz folyamodni, ha a' kortes még ezental is makacsodni talál. Azt mindenesetre reményli a' kormány, hogy új választásoknál tökéletesen győzni fogna. Továbbá, Krisztina, hogy minden visszalépési szándékot eltávolítson magától Mazarredo táborfőt, Narvaez vak eszközt, a' ministerségből ki akarja küszöbölni, 's helyére Serranot, vagy más népszerű férfit ohajt léptetni. Sőt még Narvaez többször ismételt lemondását is nagyon hajló elfogadni, nyilvánosan akarván tanusítani, hogy ezután méltányos és mérsékelt politika fog uralkodni, mit eddig Narvaez hajthatlan jelleme soha nem engedte teljesíteni, mert ő folyvást makacsul a' legkérelhetlenebb szigor mellett nyilatkozott. Az egész udvar reményli, mikép Narvaez és Mazarredo elbocsátása nemcsak a' kortesre, hanem az egész nemzetre is igen kedvező hatást fog gyakorlani, sőt talán egészen képes leend a' fölízgatott kedélyeket lecsöndesíteni. Az ohajtott politikai kibékülést kivétel nélküli közbocsánat fogná koronázni, mit Parisban nem örömezt látnak, mivel ennek következtében bizonyosan a' francziák is hasonló jótéményt fognak követelni, melynek megadására az udvar nem nagy kedvet érez. —

Anglia.
(Tanakodás az irlandi pör ügyében. O'Connell Dublinban.) Az irlandi királyi főügyvéd apríl 1sején sokáig tanácskozott Peellel. Mondják, mikép a' ministerség jelenleg igen komolyan vitatja azon fontos kérdést, hogy ugyan komolyan sürgesse é O'Connell 's társainak végképi elítélését, 's hogy tanácsos lesz é ez

ítéletet egyszersmind rögtön végrehajtani. Ez alatt O'Connell ugyanazon nap igen fényes és népes repealgylést tartott Irland fővárosában, Dublinban. A' gyülekezet leirhatlan örömmel fogadja az agg izgatót, ki azonnal Amerikából érkezett 600 font sterlinget mutatott be, jól akarván, mint mondá, a' gyűlést kezdeni. Az új-yorki pártolóknak azonnal egyhangulag szives hála nyilváníttas szavaztatott. Beszéde közben többi közt így nyilatkozott O'Connell: „Köteleztetve érzem magamat, az angol nemzetnek határtalan hálámát nyilváníttani azon nemeskeblű 's lelkesült módért, mellyel részvétét a' szenvedő Irland iránt kifejezé. (Tetszés.) Anglia mozogni kezd, 's fölfogja valahára Irland helyzetét. Nekünk irlandiaknak csak derekas kitűrés most kötelességünk, 's bizonyosan minden bücsületes angol által pártoltatni fogunk. Jelszónk tehát „Béke és kitűrés“ legyen. A' mult évet kitünőleg repealévnak nevezttük; ohajtom, hogy a' jelen év méltán csatlakozzzék hozzá! Irlandot kötelessége teljesítésére szólítandom föl, 's ugyanerre fogom egyenkint is inteni a' megyéket. Mi engem illet, én minden helyzetben híven fogom kötelességemet teljesíteni. (Hangos tetszés.) Ha gátlatni fogok is ennek nyilvános végrehajtásában, még sem mulasztandok el semmit, mi által nagy célunkat előmozdithatom, 's O'Brienben olly férfit hagyok helyettesemül, ki minden aggályos helyzetben biztos vezéreték fog lenni.“ —

Franciaország.
(Merény Orleans hgnő élete ellen. Montpensier hg Algirban megsebesített.) April 5én a' lipcei német ujság egyik levelezője, ki már huzamosb idő óta tébolyodottság jeleit mutatá, a' Chauchat utcai protestans kápolnában tört emelt az özvegy Orleans hgnőre, de azonnal elfogatott 's örültek intézetébe vitetett, hová a' lipcei német ujság magyarországi levelezője is követhetné őt. Az említett német igen nagy szükségben élt, 's többször folyamodott már segélyért Orleans hgnőhez; ki azonban 300ezer franknyi özvegyi díjából nem igen követheti mindig szive s gallatát, 's gyakran visszautasítani kénytelen a' folyamodókat, 's ez tüzelő véres boszúra a' gyilkos szándéku németet. — Algiri hírek szerint a' Meschunes elleni megtámadáskor, mart. 15én, Montpensier hg egész nap a' tüzér csapatot kormányzá, este felé pedig maga vezeté a' gyalogságot az ellenség legsűrűbb sorai közé, 's arczán csekély sebet kapott, mely eseményt fényesen megünnepleni Franciaország. A' marseillei hatóság már 20ezer frankot rendelt ki e' célra. —

ÉRTESÍTŐ.

O v á s
Sztankovics Mária, és Frohwan Vilmos hitves társak, bizonyos még 1815ben apr. 22én általamb kibocsátott és néhai Sztankovics Ignácához intézvényezett tíz rendbeli válókkal, noha azok iránt minden kötelezettségből kitisztultam, ellenem visszaélni igyekeznek. Ovok azért minden kit, nehogy azon válók iránt nevezett hitvestársakkal valami alkuba bocsátkozzanak, 'segyszersmind mindenkiel tudatom, hogy sz. kir. Buda fővárosa előtt ellenek ugyanez érdemben perem folyamathatvan. Pesten april 9kén 1844 Mayerfy Ferencz.

Egy a' mezeigazdaságban, és számadásokban jártas 's bizonyosságokkal ellátott gazdaszt kerestetik. Ertekezl etni akár személyesen akár bérmentes levelek által t. Kozicz Sándor táblai ügyvéd ural az országuton 2d. sz. alatti Vigyázó házhban. 1—3

Hirdetvény.
Főmélt. Eszterházy hercegség lovász mesteri hivatala részéről közhírré tetteik, hogy f. 1844dik évi aprilis 29kén 11 órakor Bécsben a' Rennveg nevezetű külvárosban levő herceg Schwarzenbergféle pilótában 33 ozorai ménesbeli lovak, május 8kán pedig Mariahilf külvárosban levő hg Eszterházyféle pilótában 16 darab eredeti angol telivér az Eszterházy ménesből árverés utján a' többet ígérőknek az ígert árnak azonnali litétele mellett eladandók lesznek, — a' venni szándékozók a' fen kitett helyekre és kitűzött határnapokra illendően meghívottanak. 1—3

A nmlsgu m. kir. Kincstár rendeléséből közhírré tetteik: miszerint f. év junius 4én kamai Ungvár m. városában az ottani uradalmi felügyelő irodájában tartandó nyilvános árverés utján f. évi novemb. 15ő napjától kezdve három egymást követő évre

- következő kir. javak lesznek haszonbérbe adandók, és pedig Ungvár városában
- 1) A Fejérhajó név alatti négy boltoeska.
 - 2) Az ugvári vassavanyu fiúó.
 - 3) Az ugvári „Domb“-korcsma.
 - 4) Korcsma mészárszék.
 - 5) Alsódomonyai korcsma
 - 6) A gerényi „ „
 - 7) „ daróczi „ „
 - 8) „ hoszszúmezeli „ „
 - 9) „ lakárti „ „
 - 10) „ kereknyei „ „
 - 11) „ begenyát-pásztélyi „ „
 - 12) „ bukóczi „ „
 - 13) „ csernholovai „ „
 - 14) „ domasinai „ „
 - 15) „ dubrinici „ „
 - 16) „ husznai „ „
 - 17) „ kis-bereznai „ „
 - 18) „ k. básztyéli „ „
 - 19) „ kis turiczai és lipóczi korcsma
 - 20) „ knyohinyai „ „
 - 21) „ kosztjova-pásztélyi „ „
 - 22) „ miresei „ „
 - 23) „ mokvai „ „
 - 24) „ nagy-bereznai „ „
 - 25) „ nagy turiczai „ „
 - 26) „ ó-szemerei „ „
 - 27) „ orosz-mocsári „ „
 - 28) „ paszikai „ „
 - 29) „ perecsenyi „ „
 - 30) „ polenai „ „
 - 31) „ potoskói „ „
 - 32) „ rákói „ „
 - 33) „ turia remetei „ „
 - 34) „ rosztoka-pásztélyi „ „
 - 35) „ szmerekovai „ „
 - 36) „ sztricsavai „ „
 - 37) „ sztatnai korcsma hus-vágás jogával.
 - 38) „ szuhaj „ „
 - 39) „ tichai „ „
 - 40) „ uj-kemenzei „ „
 - 41) „ uj-szemerei „ „
 - 42) „ viszkói korcsma a fűrdővel
 - 43) „ viskai „ „
 - 44) „ vorosai „ „
 - 45) „ voloszankai a tuchi italok mérése jogával.
 - 46) „ zábrogyi korcsma
 - 47) „ zausinai „ „
 - 48) „ zarisói „ „
 - 49) „ zaborlei „ „
 - 50) „ alsó-domonyai hús-vágás joga.
 - 51) „ turia remetei „ „
 - 52) „ csernholocsai „ „
 - 53) „ n. bereznai „ „

54) „ turia remetei „ „
55) „ zábrogyi „ „
melly elősorolt haszonvételek kibérlésére az abban résztvenni kívánók elegendő bálnapénzzel 's készpénzbeli vagy egyéb elegendőes biztosítékkal ellátva a fenirt napra, és helyre ezennel meghívottak.
A haszonbérleti föltételek Ungváron és Nagy-Bereznán a kamarai uradalmi tisztartóságoknál olvashatók. Budán febr. 28. 1844. 2—3

Hirdetvény.
A' nm. magy. kir. udv. Kamara rendeléséből közhírré tetteik, miszerint a' rosenbergi kamrai ser- és pálinkaház a' hozzátartozó 1/2 hold kerttel 's 12 1/2 hold kaszálóval f. e. 15ő november től kezdve, hat egymásutáni évre, 's így october végéig 1850. — nemkülönben a' lykavai kamarai erdőben találtató bükkfa-tapló szedhetése, szite f. e. november 1jtől számítva, három következő évre, 's így 1847. év october utóljalg az ezen célra f. évi majus 13kán a' rosenbergi uradalmi kastélyban reggeli 9 órakor tartandó nyilvános árverés utján bérbe fog adatni Bérleni szándékozók a' szükséges bálnapénzzel 's a' mostani bérsomma mennyiségéig a' hasonló biztosítékkal ellátva, a' fenkitett napra hivatalosak. E' gyébiránt a' bérlési föltételek a' hradeki kamrai praefectoratus irodájában, nemkülönben a' rosenbergi kamrai uradalmi tisztségű eleve megtekinthetők. Az árverésben zsidók is részt vehetnek. — 3

Árverési hirdetés.
Bárod Podmaniczky Andor ur és neje esődtömégéhez tartozó jármos ökrök, számosabb selymes juhok, gazdasági eszközök, gabona, széna, szalma, az aszódi pinczében bor és egyéb ingóságok esődválasztmányi határozat következtében készpénzért eladandók levén az árverés e' következő időkben fog tartatni:
1) Pestmegyében kebeleztet Harkai

pusztán folyó évi aprilis 15én, midőn magaezen pusztabeli rész is haszonbérbe fog adatni, ha előbb iránta egyezkedni nem lehetne.

- 2) Fejérmegyében Baracska szomszédságában fekvő Szent Iványi pusztán aprilis 19kén.
- 3) Pestmegyében Aszódon apr. 22én, Kiskartalán apr. 23kán
- 4) Nógrádmegyében fekvő Kisfalud máskép Krakkó pusztában apr. 25én.
- 5) Hevesmegyében fekvő Reesk helységben apr. 27kén, melly helyekre és határidőkre a' venni szándékozók illendően meghívottak. Kélt Pesten mart. 21kén 1844. 2—3

899. Az alsó-magyarországi kir. bányakincstári kerületben két ideiglenes ügyvédi hely az egyik Selmeczen 500 p.ft. rendes fizetéssel — 10 öl tűzifával vagy 25 f. fapénz, és 50 p. f. lakézzel — a' másik Besztercebányán 400 p. f. rendes évi fizetéssel — 10 öl tűzifával vagy 15 p.ft. fapénzzel és 40 p.ft. lakpénzzel betöltendő levén; ezek mennelelőbbi betöltése végett esőd hirdettek akép: hogy e' hivatalokat elnyerni kívánók folyamodásikat határnapul kitűzött 84. eszt. april. 11dik napjaig az elsőre nézve e' főkamara-grófsági hivatalhoz, a' másikkra pedig a' besztercei k. bányászati igazgatósághoz (illető előjárók által) nyujtsák be. A' k. bányafőkamara-grófsági hivatal. Selmecz febr. 29. 1844. 3—3

Serház haszonkibérlés.
Székes-Fejérmegyében kebeleztet Adony m. városban, az uradalmi serház minden hozzá tartozó haszonvéttel f. 1844dik nov. 15ő napjától kezdve, 3 vagy 6 köv. esztendőre május 15ő napján tartandó árverés utján a' többet ígérőknek bérbe fog adatni; a' vállalkozók 320 ft. p. p. Czök előleges letételével ezzel meghívottak. A' feltételek a' tisztartóságnál megtekinthetők. 1—3